

PROGRAMA DE ACTUACIÓNS

Preséntase un programa que inclúe ata 12 actuacións diferentes organizadas, en función dos seus obxectivos concretos, en tres grandes bloques de traballo:

1. Traballos de acondicionamento previo
2. Estudo, escavación e restauración
3. Difusión e posta en valor

1. Traballos de acondicionamento previo

1.1. Roza e roza da vexetación

Con carácter previo ao inicio das intervencións, é necesario desbrozar toda a superficie do castelo, tanto o recinto intramuros coma o sector exterior xa escavado.

A roza realizarase con medios manuais e control arqueolóxico. Os restos retiraranse vertedoiro autorizado.

1.2. Retirada de torre eléctrica

No sector oeste do castelo, asentada sobre a antemuralla, levántase, dende hai xa varias décadas, unha torre de condución eléctrica. A instalación non só está a deteriorar e desestabilizar as estruturas arqueolóxicas sobre as que se apoia, senón que, ademais, impide a escavación e restauración deste sector da liña defensiva (muralla, liza e barbacá), así como dos espazos intramuros inmediatos.

A obra civil redúcese, practicamente, á retirada da torre, xa que as obras de canalización para substituír este tramo do tendido aéreo xa foron executadas. A retirada do poste deberá ser realizada con control arqueolóxico.

1.3. Valado do xacemento

Unha vez finalizados os traballos de roza e retirada da torre eléctrica e antes de iniciar a escavación arqueolóxica, é imprescindible pechar o xacemento.

O peche -con módulos de valo metálico ou similar- deberá incluír o espazo xa escavado, así como a área de escavación prevista neste documento; é dicir, todo o recinto intramuros e as liñas defensivas, incluíndo o sector onde se sitúan as canalizacións de auga, ao pé da barbacá. Non obstante, non é necesario -pola súa inaccesibilidade- pechar o sector leste do castelo.

O valado deberá garantir a integridade das estruturas exhumadas e, o que é máis importante, impedir o acceso de persoas a espazos que, pola súa altura e/ou precario estado de conservación, son actualmente perigosos.

2. Estudo, escavación e restauración

O estudo que agora se formula debe entenderse como complementario daquel, xa que se revisarán, identificarán e recompilarán as fontes documentais relativas ao castelo e o seu ámbito non revisadas aínda.

2.1. Escavación arqueolóxica do castelo

De acordo cos obxectivos explicitar no apartado anterior, o estudo e a escavación do depósito é a actuación central do programa.

Os traballos arqueolóxicos centráronse, ata a data, no estudo das liñas defensivas da fortaleza. Esta estratexia permitiu delimitar o recinto intramurallas da fortaleza, así como a estrutura e configuración das súas liñas defensivas (ou, polo menos, dunha parte importante delas).

No interior das murallas, as actuacións de escavación limitáronse, practicamente, a unha pequena área contigua á torre grande sur. Neste sector documentáronse varias estruturas e estanzas subterráneas comunicadas entre si.

Este proxecto formula a escavación en área do recinto intramuros. A intervención permitirá descubrir e estudar a organización espacial e funcional deste sector do depósito. Ademais deste obxectivo prioritario, ao tempo que se avanza na escavación arqueolóxica, iranse organizando os percorridos e o discurso expositivo no interior do castelo.

2.3. Análise e estudo de paramentos

Pola súa complexidade e especialización, óptase por formular, de xeito independente, aínda que forma coordinada e paralela á escavación arqueolóxica, a análise e lectura estratigráfica tanto das estruturas xa exhumadas coma das estruturas que se descubran durante a presente intervención arqueolóxica.

A análise de paramentos permitiranos coñecer, fundamentalmente, técnicas, tipoloxías e evolución construtiva do castelo.

2.4. Tratamento e estudo de materiais arqueolóxicos

As campañas de escavación xa realizadas proporcionaron miles de pezas arqueolóxicas. Polo seu número, destaca o conxunto cerámico recuperado (10.000 pezas), con cerámica común, esmaltada e vidrada. A este grupo hai que engadir o conxunto de líticos rexistrado onde destaca, pola súa beleza e espectacularidade, o grupo de proxectís de granito e determinados restos construtivos decorados (capiteis). Por último, cómpre citar o achado de numismas e outros obxectos metálicos (chaves, fibelas, agullas, ferraduras, etc.).

2.5. Restauración das estruturas do xacemento

Os traballos de restauración que agora se programan abranguerán estruturas xa exhumadas en campañas anteriores, así como aquelas que se recuperen no proceso de escavación.

3. Difusión e posta en valor do depósito

Como xa se sinalou no apartado anterior, formúlase a elaboración e execución dun programa de difusión que explique e "conte" a historia (ou historias) da Rocha, como parte da historia da cidade. Esta difusión debe cubrir o ámbito da investigación académica pero, debe chegar tamén ao maior número posible de cidadáns, colectivos sociais, visitantes, etc.

Para iso, utilizaranse diferentes recursos de comunicación que, por un lado, transmitan un discurso atractivo e sinxelo e, por outro, incentiven a curiosidade e interese polos bens patrimoniais e a súa conservación.

3.1 Acondicionamento do xacemento para a súa apertura ao público

3.2. Visitas guiadas ao xacemento

Aínda que coa clara intención de que se convertan nunha oferta estable durante os anos vindeiros, polo momento inclúense neste programa visitas guiadas para os dous próximos anos.

As visitas guiadas coincidirán, nunha primeira fase, coa escavación arqueolóxica do xacemento. O obxectivo é mostrar non só o castelo, senón tamén unha parte importante do proceso de investigación arqueolóxica. O Plan Especial do Parque Arqueolóxico da Rocha deberá ordenar os espazos e deseñar as primeiras propostas para a apertura e musealización do depósito.

O plan é o punto de partida dun complicado proceso encamiñado a facer visibles aos cidadáns os terreos e a construción do parque arqueolóxico: expropiación dos terreos, construción do edificio do parque, acondicionamento

dos distintos espazos, elaboración dos proxectos museográficos pertinentes... O final deste proceso só é plantexable nun prazo non inferior a 6 ou 7 anos.

En canto á tramitación da subvención, unha vez remitida a solicitude aprobada en Xunta de Goberno de 2012, proxecto e demais documentación esixida, estase á espera de obter unha resposta do Instituto do Patrimonio Cultural dependente do Ministerio de Cultura.

En canto á tramitación do Plan Especial do Parque Arqueolóxico da Rocha, que ten por obxecto a ordenación de todo o ámbito que circunda o Castelo, e cuxo promotor é o Consorcio, someteuse ao trámite ambiental. Despois de obter a declaración de innecesariedade da Consellería de Medio Ambiente, estímase que poida aprobarse inicialmente no Pleno ordinario de setembro ou outubro.